

UCHWAŁA

Dnia 4 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

Ławnik SN Stanisław Adamski

Protokolant sekretarz sądowy Lena Stasiak

po rozpoznaniu na jawnym posiedzeniu, w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 4 listopada 2025 r., w kwestii zarządzenia Prezesa Sądu Rejonowego [...] w W. z dnia 17 października 2025 r., sygn. [...], w przedmiocie natychmiastowej przerwy w wykonywaniu przez X. Y. - sędziego Sądu Rejonowego [...] w W. czynności służbowych

uchwalił:

uchyla zarządzenie Prezesa Sądu Rejonowego [...] w W. z dnia 17 października 2025 r., sygn. [...], w przedmiocie natychmiastowej przerwy w wykonywaniu przez X. Y. - sędziego Sądu Rejonowego [...] w W. czynności służbowych.

Stanisław Adamski Wiesław Kozielowicz Zbigniew Korzeniowski

UZASADNIENIE

Zarządzeniem z dnia 17 października 2025 r., Prezes Sądu Rejonowego [...] w W. zarządziła wobec X. Y. - sędziego Sądu Rejonowego [...] w W., przerwę w pełnieniu czynności służbowych do czasu wydania uchwały przez sąd dyscyplinarny, nie dłużej niż na miesiąc. Wskazała, że ww. ma status osoby podejrzewanej w ramach śledztwa prowadzonego przez Wydział Spraw

Wewnętrznych Prokuratury Krajowej o czyn z art. 178a § 1 k.k. i okoliczności te godzą w powagę Sądu Rejonowego [...] w W., naruszają istotne interesy służby oraz podważają społeczne zaufanie do wymiaru sprawiedliwości (k. 3 – 3v).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Polska Konstytucja w art. 180 ust. 2 stanowi, że **zawieszenie sędziego w urzędowaniu może nastąpić jedynie na mocy orzeczenia sądu i tylko w przypadkach określonych w ustawie**. Przepisy ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, dalej powoływana jako u.s.p., przewidują fakultatywne i obligatoryjne wypadki zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych (termin będący odpowiednikiem użytego w Konstytucji RP pojęcia „zawieszenie w urzędowaniu”). Do pierwszej grupy zaliczamy: zawieszenie w czynnościach służbowych sędziego, przeciwko któremu wszczęto postępowanie dyscyplinarne lub o ubezwłasnowolnienie, a także gdy zostanie wydana uchwała zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej za przestępstwo nieumyślne lub za przestępstwo ścigane z oskarżenia prywatnego (por. art. 129 § 1 u.s.p.) oraz **zawieszenie sędziego w czynnościach służbowych po zarządzeniu natychmiastowej przerwy w czynnościach służbowych sędziego (art. 130 § 3 u.s.p.)**. Do drugiej grupy należy: zawieszenie w wypadku nieprawomocnego orzeczenia kary dyscyplinarnej złożenia sędziego z urzędu (art. 123 § 1 u.s.p) oraz zawieszenie w czynnościach, gdy zostanie wydana uchwała zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego (art. 129 § 2 u.s.p.).

Decyzje o zawieszeniu sędziego w czynnościach służbowych mogą być podejmowane wyłącznie przez właściwe sądy dyscyplinarne, czyli w przypadku sędziego sądu powszechnego sądy dyscyplinarne przy sądach apelacyjnych, zaś w sytuacji przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego przez Sąd Najwyższy w składzie dwóch sędziów orzekających w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej i jednego ławnika Sądu Najwyższego (por. art. 110 § 1 pkt 1 u.s.p.). W związku z tym, iż czyn stanowiący przedmiot zarządzenia Prezesa Sądu Rejonowego [...] w W. z dnia 17 października 2025 r. odnosi się do podejrzenia popełnienia występku z art. 178a §

1 k.k., a zatem umyślnego przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego, niniejsza sprawa została przekazana na mocy postanowienia Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...] z dnia 27 października 2025 r., sygn. akt [...] do jej merytorycznego rozpoznania Sądowi Najwyższemu (k. 7 - 8).

Instytucja zarządzenia natychmiastowej przerwy w czynnościach służbowych sędziego, określona w art. 130 § 1 u.s.p., głęboko ingeruje w uprawnienia sędziego, gdyż odsuwa go od wykonywania obowiązków służbowych. Co do zasady takie zarządzenia są wydawane przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego. Stosowanie tej instytucji uzasadnia, można powiedzieć usprawiedliwia, wyłącznie potrzeba bezpośredniego, natychmiastowego odsunięcia sędziego od pełnienia przez niego służby sędziowskiej. W uzasadnieniu wyroku z dnia 15 stycznia 2009 r. sygn. akt K 45/07, OTK – A 2009, z. 1, poz. 3, Trybunał Konstytucyjny określił procedurę z art. 130 § 1 u.s.p. mianem „awaryjnej”. Jednocześnie wskazał, że istotnym argumentem przemawiającym za uznaniem zgodności tego przepisu z art. 180 ust. 2 Konstytucji RP jest to, iż decyzja Ministra Sprawiedliwości jako przedstawiciela władzy wykonawczej, czy prezesa sądu, zbliżona w swoich skutkach do decyzji o zawieszeniu sędziego w czynnościach służbowych, podlega obowiązkowej, szybkiej, lecz następczej kontroli przez sąd dyscyplinarny, który może podtrzymać stanowisko Ministra Sprawiedliwości, czy prezesa sądu, lub uchylić zarządzenie o przerwie w wykonywaniu czynności. Z tego punktu widzenia chodzi tu o regulację wyjątkową, także w odniesieniu do przepisu art. 129 § 1 u.s.p., określającego kompetencję sądu dyscyplinarnego do zawieszenia w czynnościach służbowych sędziego, przeciwko któremu wszczęto postępowanie dyscyplinarne lub o ubezwłasnowolnienie. To zawieszenie, stosownie do art. 132 u.s.p., ustaje z chwilą prawomocnego zakończenia postępowania dyscyplinarnego, chyba, że sąd dyscyplinarny uchylił je wcześniej. Natomiast zawieszenie sędziego w czynnościach służbowych w wyniku uchwały sądu dyscyplinarnego, podjętej w trybie wskazanym w art. 130 § 3 u.s.p., czyli kontroli zarządzenia o natychmiastowej przerwie w czynnościach służbowych sędziego, trwa do dnia wskazanego w takiej uchwale, chyba, że sąd dyscyplinarny uchylił je wcześniej. Zawieszenie w czynnościach służbowych sędziego w tym trybie, nie powinno trwać dłużej niż to jest uzasadnione nagłością przyczyny, zwłaszcza, gdyby nie doszło do

wszczęcia wobec sędziego postępowania dyscyplinarnego, czy złożenia wniosku o zezwolenie na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej (por. W. Kozieliwicz, Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów. Komentarz, Warszawa 2005, s. 149 – 153). Zawieszenie sędziego w czynnościach służbowych na podstawie art. 130 § 3 u.s.p., jest następstwem kontroli zarządzenia o natychmiastowej przerwie w czynnościach służbowych sędziego wydanego na podstawie art. 130 § 1 u.s.p. Zgodnie z art. 130 § 1 u.s.p.: 1) jeżeli sędziego zatrzymano z powodu schwytania na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa umyślnego, albo 2) jeżeli ze względu na rodzaj czynu dokonanego przez sędziego powaga sądu lub istotne interesy służby wymagają natychmiastowego odsunięcia go od wykonywania obowiązków służbowych, prezes sądu albo Minister Sprawiedliwości mogą zarządzić natychmiastową przerwę w czynnościach służbowych sędziego aż do czasu wydania uchwały przez sąd dyscyplinarny, nie dłużej niż na miesiąc. Pierwsza z przesłanek skorelowana jest z sytuacją zatrzymania sędziego z powodu schwytania go na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa, o której mowa w zdaniu drugim art. 181 Konstytucji RP. Ten przepis Konstytucji RP pozwala wówczas na zatrzymanie sędziego, jeżeli jest to niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. Druga przesłanka, umożliwiająca zastosowanie unormowania z art. 130 § 1 u.s.p., wiąże się z wykazaniem, iż czyn popełniony przez sędziego, niezwiązany z konkretnym postępowaniem, jakie dany sędzia prowadzi, jest tego rodzaju, że przekreślałby realne prawo stron do sądu, gdyby ten sędzia nadal pełnił czynności urzędowe.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że termin określony w art. 130 § 3 u.s.p. jest terminem stanowczym, którego przekroczenie powoduje niemożność zarówno wydania uchwały co do zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych, jak i uchylenia zarządzenia o przerwie w wykonywaniu tych czynności (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 września 2022 r., sygn. I ZZ 7/22, z dnia 20 września 2022 r., sygn. akt I ZZ 9/22).

Poza sporem jest, że w Wydziale Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej prowadzone jest śledztwo o sygn. akt [...] w sprawie mającego miejsce w dniu 11 października 2025 r. w R., prowadzenia w ruchu lądowym pojazdu marki N. o nr rej. [...] przez kierującego znajdującym się w stanie nietrzeźwości,

wyrażającym się zawartością 0,947 mg/l, 0,959 mg/l i 0,907 mg/l alkoholu etylowego w wydychanym powietrzu, tj. o czyn z art. 178a § 1 k.k. Powyższe postępowanie pozostaje w fazie *in rem*. W jego ramach X. Y. – sędzia Sądu Rejonowego [...] w W., ma status osoby podejrzewanej. Dotychczas zgromadzony w toku przedmiotowego śledztwa materiał dowodowy dał podstawę do skierowania przez Naczelnika Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej wniosku z dnia 24 października 2025 r. o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X. Y. – sędziego Sądu Rejonowego [...] w W., o czyn z art. 178a § 1 k.k., który wpłynął do Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego w dniu 27 października 2025 r.

Również poza sporem jest, że Minister Sprawiedliwości zarządzeniem z dnia 29 września 2025 r., nr [...], zarządził wobec X. Y. - sędziego Sądu Rejonowego [...] w W., przerwę w pełnieniu czynności służbowych do czasu wydania uchwały przez sąd dyscyplinarny, nie dłużej niż na miesiąc. Przerwa to, cyt. „czas, okres, w którym jakaś czynność lub zjawisko chwilowo nie zachodzi, nie odbywa się; odstęp czasowy między czymś a czymś; pauza” (M. Szymczak, Słownik języka polskiego. Tom II, Warszawa 1979, s. 1001).

Także bezsporne jest, że Prezes Sądu Rejonowego [...] w W., zarządziła wobec X. Y. - sędziego Sądu Rejonowego [...] w W., przerwę w pełnieniu czynności służbowych **w dniu 17 października 2025 r.**, czyli jeszcze w okresie objętym, wydanym wobec X. Y. - sędziego Sądu Rejonowego [...] w W., zarządzeniem z dnia 29 września 2025 r., nr [...] Ministra Sprawiedliwości o przerwie w pełnieniu czynności służbowych do czasu wydania uchwały. W tej sytuacji należy stwierdzić, **że w dniu wydania zarządzenia o przerwie w pełnieniu czynności służbowych, które jest przecież natychmiast wykonalne, Prezes Sądu Rejonowego [...] w W., nie mogła „przerwać” wykonywania czynności służbowych przez X. Y. - sędziego Sądu Rejonowego [...] w W., gdyż czynności służbowe nie były wtedy przecież przez niego wykonywane, a to na z uwagi na zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 września 2025 r., nr [...], o przerwie w pełnieniu czynności służbowych.** Innymi słowy, nie można „przerwać” drugi raz tego, co w momencie podejmowania decyzji o przerwie jest już przerwane. Zaakceptowanie zaś stanowiska, że w uproszczeniu, można „przerwać” czynności

służbowe sędziego mimo, że momencie podejmowania takiej decyzji są już one przerwane (trwa przerwa w czynnościach służbowych zarządzona decyzją podjętą wcześniej), niezależnie od ewidentnej kolizji z zasadami prawidłowego rozumowania, rodzi niebezpieczeństwo odsuwania na długi okres czasu niezawisłych sędziów od wykonywania czynności służbowych, nie w wyniku, jak wymaga tego art. 180 ust. 2 Konstytucji RP, orzeczenia sądu, lecz zarządzenia organu władzy wykonawczej (Ministra Sprawiedliwości) lub organu administracji sądowej (prezesa lub wiceprezesa właściwego sądu).

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Najwyższy rozstrzygnął jak w uchwale.

[M. T.]

[r.g.]

Stanisław Adamski Wiesław Koziół Zbigniew Korzeniowski